

Еколошки
покрет
Врбаса

RegAgriSrbija

Sufinansira
Evropska unija

Партнерство у регенеративној пољопривреди

ПОВЕЗАНИ КОЛЕКТИВ

Модел међусекторске сарадње у адаптацији на климатске промене у пољопривреди

Пољопривредни систем чини ланац у коме свака карика има своју улогу: наука и струка дају знање, пољопривредници производе, откупљивачи прерађују, трговине продају, потрошачи купују, НВО прате и указују на изазове, док законодавци стварају услове да сви имају корист, а нико не буде оштећен. Звучи ли недостижно!?

Напротив. Показаћемо да је могуће, ако проблему приступимо системски, повежемо различите области знања и применимо принципе циркуларне економије.

Кључ успеха је трајна мотивисаност пољопривредних произвођача, јер од њих почиње све. Њихов производ, у подстицајном окружењу, може да постане доступна, здрава и безбедна храна, која носи вредност за све у ланцу, од њиве до трпезе.

Још мало о секторској сарадњи

Ефикасна адаптација пољопривреде на климатске изазове не може се спровести без ангажовања целог ланца учесника који доприносе производњи и трансформацији пољопривредне културе у финални производ. Овај сложени процес могуће је спровести изградом примењивих про-

www.ekovrbas.net
zelenivrbas@gmail.com

www.regagrisrbija.rs
info@regagrisrbija.rs

писа тј. обликовањем пословног амбијента, уз широку јавну расправу заинтересованих страна из сва три сектора друштва, који ће се информисати о сврси и контексту сарадње у подршци примене регенеративних пракси у пољопривреди.

Искључиво кроз међусекторску сарадњу може се обезбедити темељно решење економских изазова у ланцу производње, промета и потрошње. На тај начин препознају се, повезују и унапређују појединачни интереси учесника да промене пословне рутине. Исход овога био би унапређење њихових делатности, а истовремено се задовољава јавни интерес за повећањем здравља земљишта, производњом здравствено безбедне хране, уз мању емисију гасова стаклене баште.

ЗАШТО БАШ РЕГЕНЕРАТИВНА ПОЉОПРИВРЕДА?

Суша, обилне падавине, осигурање

Усеви под сушом у регенеративном режиму остају зелени и до месец дана дуже. Земља усваја нагле и обилне падавине и до 200 l/m²/h. Успоставља се водни режим без забаривања и водолежа. Ризици од суше и обилних падавина се смањују. Могу се остварити мање премије осигурања.

Трошкови производње и субвенције

Једним проходом се растреса, сеје и примењује заштита. Смањује се потреба у снази трактора, мања је потрошња горива. Покровним усевима и разноврсним плодоредом, смањује се потреба за хербицидима, пестицидима, минералним ђубривима и сл. Мања је зависност од субвенција, а већа независност у пословању. Чак и код нижих приноса, услед мањих улагања, приход је често већи.

Хранљивост и положај на тржишту

Смањени су инпути, културе су здравије, траженије и могу остварити бољу откупну цену. Готови производи се могу сертифицивати и остварити бољу продајну цену у маркетима.

КАКО ПОМОЋИ РЕГЕНЕРАТИВНОЈ ПРОИЗВОДЊИ?

Видљивосћ у њројисима: Дефиниција, циљеви, регистрација газдинстава, оквири за подршку итд.

Сертификација и тарифни бројеви: Тржишно и фискално означавање производа из регенеративних пракси.

Програми обуке: Пољопривредници, инспекција, ПСС, откупљивачи, итд.

Финансијска подршка њаздинсћву: Прилагођавање или мењање прикључне механизације (сејалице за дирекћну сећву), субвенције на премије осигурања, набавка високе технологије за примену паметне пољопривреде на парцелама (навѡиација, робоћика, израда варијабилних маѡа ѡарцела, ѡреѡман дроновима без ѡажења ѡарцела у ѡрихрани и селекћивном ѡреѡману зона заразе), итд.

Нефинансијска подршка ѡаздинсћву: Анализе физичких, хемијских и ми-

кробиолошких својстава земљишта.

Присћућ кућцима: Маркетинг кампање, истакнуто место на рафовима, мања маржа, итд.

Праћење и евалуација: FSSC 22000 (Food Safety System Certification), ISO 14064, MRV (Measurement, Reporting, and Verification), итд. Акредитација ових тела, између осталог, помаже држави у испуњењу међународних споразума о клими.

Подсћицање секћорској ѡарѡнерсћва: Пољопривредници, прехранбена индустрија, ОЦД, универзитети, итд.

Комасација: Нови простор за дрвореде, агрошумарство, итд.

Државно земљишће: Приоритетно издавање уз продужени рок закупа, ради опоравка земље. Субвенције закупцима уместо власницима земље, уз обавезну регистрацију уговора о закупу.

ЗАШТО ЈЕ РЕШЕЊЕ ПРЕКО ПОТРЕБНО?

Ошћењено земљиште

У протеклих 30 година због масовне производње, количина хумуса је пала са 5% на испод 3%. Падом испод 2%, приближавамо се аграрној пустињи и губитку сврхе боравка на овом простору.

Ограничене резерве воде за заливање

У сушним периодима ниво река опада, па канали за наводњавање не добијају довољно воде. Системи за наводњавање великих газдинстава додатно смањују ниво воде на еколошки минимум.

Подземни издани као геолошки ресурс за водоснабдевање, све су мање издашни а све више загађени. Стога се буше бунари на већим дубинама, до тзв. фосилних вода, које су необновљиве.

У Војводини је минималан простор за повећање површина под заливним системима.

Дефорестација

Неумерена сеча, посебно ветрозаштитних и зелених заштитних појасева, променила је микроклиму, смањила влажност ваздуха, појачала ерозију ветром и губитак површинског слоја најфиније земље (сушење, уситњавање, разношење).

Узурпација путних појасева смањила је простор за подизање дрвореда и агрошумарство.

Са уклањањем дрвореда, нестала су стани-

шта птица, предатора глодара. Повећала се потрошња отрова, повећао се ризик по квалитет пољопривредних култура.

Лоше јавно здравље и навике у куповини намирница

Недостатак сертификације, мањак редовне контроле и извештавања о саставу и хранљивости намирница, недовољна едукација потрошача о паметној и одговорној куповини (*Директива ЕУ 2024/825 о јачању улоге потрошача у зеленој транзицији...*) препушта грађане да импулсивно купују јефтиније, да им „омиљени укус“ буде од вештачких арома, да им рука посегне на „веселу рекламу“, да не читају декларацију... *да не повезују квалитет хране са својим здрављем!*

Одрживих решења нема без системског приступа који повезује бројне учеснике из различитих области и друштвених сектора.

ИСПУЊЕЊЕ ДРЖАВНЕ СТРАТЕГИЈЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА

Брзе промене на испуњењу међународних уговора и споразума (*Зелена агенда за Западни Балкан, Пољавље 21 ЕУ, Париски споразум* итд).

Релаксација буџета за субвенције пољопривреди (мања потреба за великим тракторима, мања потреба за системима за наводњавање, средствима за заштиту и прихрану биља, итд).

Приступ ЕУ фондовима (*Европски земљораднички фонд за развој села (EAFRD), Horizon Europe, LIFE програм* итд).